ISSN : 2454-7905
MAH/NAN/10936/2015
SJIF 2026 - Impact Factor : 8.709

Worldwide International Inter Disciplinary Research Journal

(A Peer Reviewed)

Vol. I, Issue -CXXXXII, Year 11, Feb. -2025

- Chief Editor -
Mrs. Pallavi L. Shete

Quarterly Research Journal

(Arts - Humanities - Social Sciences - Sports, Commerce, Science, Education, Agriculture, Management, Law, Engineering, Medical, Ayurveda, Pharmaceutical, Journalism, Mass Communication, Library Science Faculty's)

Worldwide International Inter Disciplinary Research Journal (A Peer Reviewed)
Vol. I, Issue -CXXXXII, Year 11, Feb. -2

Issn: 2454 – 7905

SJIF Impact Factor: 8.709

Worldwide International Inter Disciplinary Research Journal

A Peer Reviewed Referred Journal

Quarterly Research Journal

(Arts-Humanities-Social Sciences- Sports, Commerce, Science, Education, Agriculture, Management, Law, Engineering, Medical-Ayurveda, Pharmaceutical, MSW, Journalism, Mass Communication, Library sci., Faculty's)

www.wiidrj.com

Vol. I ISSUE - CXXXXII Year – 11 Feb. 2026

:: Editor in Chief ::

Mrs. Pallavi Laxman Shete

Address for Correspondence

Editor in Chief : Mrs. Pallavi Laxman Shete Website: www.wiidrj.com

Ramkrishna Nagar near Ganpati Mandir Vasmat Road Parbhani (India –Maharashtra)

Email: siddhiprakashan674@gmail.com / Shrishprakashan2009@gmil.com

Mob. No: +91-9623979067 **Director : Mr. Tejas Rampurkar, Hyderabad.**

(For International contact only +91-8857894082)

16.	An Analytical Study of Marketing Mix Strategies in the Organic Food Industry and Their Impact on Consumer Buying Behaviour	Mr. Ravindra Shankar More Dr. Niranjan Ramesh Shah	75
17.	Cyber Security and Financial Fraud: Emerging Risks and Protective Strategies	MS. Ragini Mahendra Jaiswal	80
18.	A study of the level of entrepreneurship skills among commerce students at Higher Secondary Level	Dr. Suvidyaa Mahesh Sarvankar Ms. AnjanaTawani	86
19.	Nature as Paramount Abode: The Himalayan Thoughts in Ruskin Bond	Dr. Vaibhav Atmaram Gangane	89
20.	Educational Policies in India- A Study	Dr. Kunta Anjaneyulu	91
21.	डिजिटलाइजेशन का महिला सशक्तिकरण पर प्रभाव	डॉ. ममता पंवार	98
22.	"स्वदेशी से स्वावलंबन"	डॉ- ममता धाकड़	100
23.	कथा साहित्य में पर्यावरण	उमा थपिचुल	105
24.	देवनागरी लिपि की वैज्ञानिकता	डॉ. कविता दत्तु चव्हाण	108
25.	कालिदास के नाटकों में जनस्वर की अभिव्यक्ति: लोकतांत्रिक मूल्यों के आलोक में एक अध्ययन	डॉ. प्रीति श्रीवास्तव	112
26.	Indian Philosophy: Spiritual Consciousness and Human Values (भारतीय दर्शन: आध्यात्मिक चेतना और मानव मूल्य)	MS. Pratiksha Vijay K.	121
27.	मैत्रेयी पुष्पा और ग्रामीण स्त्री विमर्श	सर्यात्रा कचराजी तेलंगे	124
28.	प्रा. आण्णासाहेब खोत यांच्या कथा आणि संविधान मूल्य	प्रा. डॉ. गणेश शिवाजी मारेवाड	129
29.	"भारतीय संघराज्य व्यवस्था: आव्हाने आणि भविष्यातील दिशा"	डॉ. शिवाजी गोरक्षनाथ ढोकणे डॉ. लक्ष्मी रामभाऊ कांगुणे	136
30.	विस्मृतीतले भारतीय योद्धे	प्रा. अशोक नथुराम डिंबर	142
31.	शिवकालीन मराठा सामरिक वारशाचे आधुनिक भारतातील रणनीतीक महत्त्व: एक चिकित्सक विश्लेषण	डॉ. जी. एन. सोनवणे	146
32.	अभिजात मराठी भाषा	प्रा. संतोष ढोंगाळे	158
33.	राजकीय पक्षांची निवडणूक प्रचार मोहिमेच्या मतदारावर होणारा परिणामाचा अभ्यास	प्राध्यापक गणेश जानराव मस्के	163
34.	भारतीय अर्थव्यवस्थेमधील सूक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योगांची भूमिका, महत्त्व आणि आव्हाने	पारधी प्रवीण सोमा	165
35.	भारतीय राष्ट्रीय एकात्मतेच्या वाढीतील संविधानाची भूमिका	प्रा. ए. बी. राऊत	170
36.	भगतसिंह यांच्या विचारांची प्रासंगिकता	डॉ. देविदास रिठे	173
37.	कृत्रिम बुद्धिमत्तेचे शैक्षणिक क्षेत्रातील वाढते महत्त्व व मर्यादा - एक अध्ययन	विनोद मन्साराम बडवाईक	176

अभिजात मराठी भाषा

प्रा. संतोष बोंगाळे

सहाय्यक प्राध्यापक व मराठी विभाग प्रमुख' वेणूताई चव्हाण महाविद्यालय, कराड ता.कराड जि. सातारा

सारांश (Abstract)

मराठी भाषेला नुकताच केंद्र सरकारकडून 'अभिजात भाषेचा' (Classical Language) दर्जा बहाल करण्यात आला आहे. हा केवळ एका भाषेचा सन्मान नसून महाराष्ट्राच्या हजारो वर्षांच्या सांस्कृतिक आणि ऐतिहासिक वारशाचा गौरव आहे. एखाद्या भाषेला 'अभिजात' दर्जा मिळणे म्हणजे ती भाषा प्राचीन, मौलिक आणि स्वतंत्र असल्याचे जगन्मान्य होणे होय. मराठी भाषा ही भारतीय आर्य भाषाकुलातील एक प्राचीन, समृद्ध आणि सातत्यपूर्ण साहित्यपरंपरा लाभलेली भाषा आहे. तिची उत्पत्ती महाराष्ट्री प्राकृत व अपभ्रंश भाषांमधून झाली असून इ.स. आठव्या–नवव्या शतकांपासून तिचे लिखित पुरावे उपलब्ध आहेत. संतपरंपरेने मराठी भाषेला तात्त्विक उंची, लोकाभिमुखता आणि सामाजिक जाणीव प्रदान केली. मध्ययुगीन काळात बखर, पोवाडे, लावणी, शाहिरी वाङ्मय यांमुळे मराठी साहित्याचा विस्तार झाला, तर आधुनिक काळात गद्यप्रकारांचा आणि आधुनिक कवितेचा विकास झाला. प्रस्तुत शोधनिबंधात अभिजात भाषेची संकल्पना, मराठी भाषेचा ऐतिहासिक विकास, साहित्यपरंपरेची सातत्यपूर्ण वाटचाल, भाषिक वैशिष्ट्ये आणि मराठी भाषेच्या अभिजात दर्जाची शास्त्रीय चिकित्सा करण्यात आली आहे.

की-वर्ड्स (Keywords): अभिजात भाषा, मराठी साहित्य, संतपरंपरा, भाषिक इतिहास, भारतीय भाषा

प्रस्तावना

भाषा ही कोणत्याही समाजाच्या सांस्कृतिक, सामाजिक आणि वैचारिक अस्तित्वाचा कणा असते. समाजाच्या सामूहिक स्मृती, श्रद्धा, मूल्ये आणि जीवनदृष्टी या भाषेच्या माध्यमातून पिढ्यान्पिढ्या संक्रमित होत असतात. म्हणूनच भाषेचा अभ्यास हा केवळ भाषिक रचनेपुरता मर्यादित न राहता तो इतिहास, समाजशास्त्र, तत्त्वज्ञान आणि साहित्य यांच्याशी जोडलेला असतो. भारतीय उपखंडात विविध भाषा विकसित झाल्या असून त्यांपैकी मराठी भाषा ही दीर्घकालीन आणि अखंड परंपरा लाभलेली भाषा आहे. मराठी भाषेची वैशिष्ट्ये म्हणजे तिचे लोकजीवनाशी असलेले नाते, संतसाहित्याची समृद्ध परंपरा, मध्ययुगीन व आधुनिक साहित्याचा सातत्यपूर्ण विकास आणि आजही जिवंत असलेली सृजनशीलता. या सर्व घटकांचा विचार करता मराठी भाषा 'अभिजात' या संकल्पनेत समाविष्ट होते का, हा प्रश्न अभ्यासनीय ठरतो. प्रस्तुत शोधनिबंधाचा उद्देश मराठी भाषेची अभिजातता शास्त्रीय निकषांवर सिद्ध करणे हा आहे.

अभिजात भाषेची संकल्पना व शास्त्रीय निकष

'अभिजात भाषा' ही संकल्पना भाषाशास्त्रात आणि साहित्यशास्त्रात विशेष महत्त्वाची मानली जाते. भारत सरकारने अभिजात भाषेची मान्यता देताना काही निश्चित निकष स्वीकारले आहेत. त्यांपैकी प्रमुख निकष पुढीलप्रमाणे आहेत –

1. भाषेला किमान १५०० ते २००० वर्षांची लिखित परंपरा असावी.
2. भाषेचे प्राचीन साहित्य उच्च दर्जाचे, मौलिक आणि सांस्कृतिक दृष्ट्या महत्त्वाचे असावे.
3. भाषेची स्वतंत्र व्याकरणिक व भाषिक रचना असावी.
4. भाषा समाजजीवनाशी दीर्घ काळ जोडलेली असावी.
5. भाषेचा विकास नैसर्गिक व सातत्यपूर्ण असावा.

या निकषांच्या आधारे मराठी भाषेचा अभ्यास केला असता ती सर्व निकषांवर उतरते, हे स्पष्ट होते.

मराठी भाषेची उत्पत्ती व ऐतिहासिक पार्श्वभूमी

मराठी भाषा ही इंडो-आर्यन भाषाकुलातील असून तिची उत्पत्ती महाराष्ट्री प्राकृतमधून झाल्याचे भाषाशास्त्रज्ञ मानतात. महाराष्ट्री प्राकृत ही प्राचीन काळात पश्चिम भारतात प्रचलित होती. पुढे अपभ्रंश अवस्थेतून विकसित होत मराठी भाषेने स्वतंत्र स्वरूप प्राप्त केले. इ.स. आठव्या–नवव्या शतकातील शिलालेख, ताम्रपट आणि दानपत्रे हे मराठी भाषेचे प्राचीन लिखित पुरावे मानले जातात. यादवकालात मराठी भाषा प्रशासन, धर्म आणि साहित्य या क्षेत्रांत वापरली जाऊ लागली. 'लीळाचरित्र' (इ.स. १२७८) हा मराठीतील पहिला गद्यग्रंथ मानला जातो. यावरून मराठी भाषेची लेखनपरंपरा किती प्राचीन आहे, हे स्पष्ट होते.

संतपरंपरा आणि मराठी भाषेची अभिजातता

मराठी भाषेच्या अभिजाततेचा पाया संतपरंपरेने घातला. संतांनी लोकभाषेत तत्त्वज्ञान मांडून मराठी भाषेला वैचारिक प्रतिष्ठा प्राप्त करून दिली.

संत ज्ञानेश्वर

संत ज्ञानेश्वरांचे *ज्ञानेश्वरी* हे मराठी भाषेतील अभिजात वाङ्मयाचे सर्वोच्च शिखर मानले जाते. भगवद्गीतेवरील हे भाष्य केवळ अनुवाद नसून स्वतंत्र तत्त्वज्ञानात्मक ग्रंथ आहे. ओवीछंदातील सुलभ, प्रवाही आणि अर्थगर्भ भाषा ही मराठीच्या अभिजाततेचे उत्कृष्ट उदाहरण आहे.

संत नामदेव

संत नामदेवांच्या अभंगांत भक्ती, मानवतावाद आणि सामाजिक समतेचा विचार प्रकर्षाने दिसतो. त्यांची भाषा साधी असली तरी आशय अत्यंत गंभीर आहे. त्यामुळे मराठी भाषेची अभिव्यक्तीक्षमता स्पष्ट होते.

संत एकनाथ

संत एकनाथांनी भारुड, गवळणी आणि कीर्तनांच्या माध्यमातून समाजप्रबोधन केले. त्यांनी लोकजीवनातील प्रश्नांना थेट स्पर्श करून मराठी भाषेला सामाजिक जाणीव दिली.

संत तुकाराम

तुकारामांच्या अभंगांमध्ये आत्मपरीक्षण, वैराग्य, सामाजिक वास्तव आणि मानवी मूल्ये यांचे दर्शन घडते. त्यांची भाषा तात्त्विक असूनही सर्वसामान्यांना सहज समजणारी आहे.

मध्ययुगीन मराठी साहित्य

मध्ययुगीन काळात मराठी साहित्य विविध साहित्यप्रकारांत विकसित झाले. या काळात धार्मिक साहित्याबरोबरच ऐतिहासिक आणि लोकसाहित्याचा विकास झाला.

बखर साहित्य

बखर साहित्यामुळे मराठी भाषेत इतिहासलेखनाची परंपरा निर्माण झाली. राजकीय घडामोडी, युद्धे आणि सामाजिक स्थिती यांचे वर्णन बखरींत आढळते.

पोवाडे

पोवाडे हे मराठीतील वीररसप्रधान साहित्यप्रकार आहेत. शिवाजी महाराजांच्या पराक्रमाचे वर्णन करणाऱ्या पोवाड्यांमुळे मराठी भाषेला राष्ट्रभावनेचे अधिष्ठान मिळाले.

लावणी व शाहिरी वाङ्मय

लावणी आणि शाहिरी वाङ्मयातून लोकजीवनातील भावना, संघर्ष आणि आनंद व्यक्त झाला. त्यामुळे मराठी भाषा अधिक व्यापक समाजाशी जोडली गेली.

पेशवेकालीन मराठी साहित्य

छत्रपती शिवाजी महाराजांनी सुरू केलेली 'राज्यव्यवहार कोशाची' परंपरा पेशवेकाळात अधिक विस्तारली. या काळात मराठीचा वापर अस्मानी-सुलतानी संकटांशी लढताना सैनिकी मोहिमा, खलिते, तह आणि प्रशासकीय

नोंदींसाठी मोठ्या प्रमाणावर झाला. यामुळे मराठीला एक प्रकारचे 'राजकीय वलय' प्राप्त झाले. पेशवेकालीन मराठी साहित्यावर संस्कृतप्रचुरतेचा प्रभाव दिसतो. मोरोपंत, रामदास यांसारख्या कवींनी काव्यपरंपरा समृद्ध केली. या काळात मराठी भाषेचे साहित्यिक अस्तित्व टिकून राहिले, हे अभिजाततेचे लक्षण आहे. पेशवेकाळात लेखनासाठी 'मोडी' लिपीचा वापर शिखरावर होता. जलद गतीने लिहिण्यासाठी ही लिपी अत्यंत सोयीची होती. आज उपलब्ध असलेले लाखो 'पेशवे दप्तर' मधील कागदपत्रे याच मोडी लिपीत आहेत, जी त्या काळातील भाषेच्या प्रवाहीपणाचा पुरावा देतात.

आधुनिक मराठी साहित्याचा विकास

१९ व्या शतकाच्या उत्तरार्धात इंग्रजी शिक्षणाच्या प्रभावामुळे मराठी साहित्यात आधुनिकता' आली. विष्णूशास्त्री चिपळूणकर यांनी 'निबंधमाला' सुरू करून मराठी गद्याला नवी दिशा दिली. त्यानंतर हरिभाऊ आपटे यांनी कादंबरी क्षेत्रात, तर केशवसुतांनी कविता क्षेत्रात क्रांती घडवून आणली. ना.सी. फडके आणि वि.स. खांडेकर यांच्या लेखनाने मराठी साहित्याला खऱ्या अर्थाने लोकप्रियतेच्या शिखरावर नेले. खांडेकरांच्या 'ययाति' या कादंबरीला मिळालेला पहिला ज्ञानपीठ पुरस्कार हा मराठी साहित्याच्या गौरवाचा एक मोठा टप्पा होता.

आधुनिक काळात मराठी साहित्याने केवळ ललित साहित्यापुरते मर्यादित न राहता सर्वच क्षेत्रे पादाक्रांत केली. दलित साहित्य, ग्रामीण साहित्य, स्त्रीवादी साहित्य आणि विज्ञान साहित्यामुळे मराठीची व्याप्ती वाढली. नामदेव ढसाळ, बाबुराव बागल, आणि भालचंद्र नेमाडे यांच्यासारख्या लेखकांनी साहित्यातील प्रस्थापित चौकटी मोडून काढल्या. वि.वा. शिरवाडकर (कुसुमाग्रज) यांच्या साहित्याने मराठी मनावर अधिराज्य गाजवले, म्हणूनच त्यांचा जन्मदिवस आपण 'मराठी भाषा गौरव दिन' म्हणून साजरा करतो.

मराठीला मिळालेला अभिजात दर्जा हा तिच्या आधुनिक विकासाचा कळस आहे. या दर्जामुळे मराठी साहित्यातील प्राचीन आणि आधुनिक ग्रंथांचे जागतिक भाषांमध्ये अनुवाद होण्यास मदत होईल. केंद्र सरकारकडून मिळणाऱ्या निधीमुळे मराठी भाषेच्या संशोधनाला गती येईल. आता आधुनिक मराठी साहित्य केवळ पुस्तकांपुरते मर्यादित न राहता, ते जागतिक स्तरावरील विद्यापीठांमध्ये संशोधनाचा विषय ठरेल.

आज मराठी भाषा तंत्रज्ञानाच्या युगात स्वतःला सिद्ध करत आहे. ब्लॉगिंग, पॉडकास्ट आणि सोशल मीडियाच्या माध्यमातून आधुनिक मराठी साहित्य तरुण पिढीपर्यंत पोहोचत आहे. अभिजात दर्जा मिळाल्यामुळे आपल्या भाषेचा आत्मविश्वास वाढला आहे. आता जबाबदारी आपली आहे की, हा समृद्ध वारसा केवळ अभिमानाने न सांगता, तो वाचून, लिहून आणि संवर्धित करून पुढच्या पिढीला सुपूर्द करणे.

७.१ गद्य साहित्य

निबंध, कादंबरी, कथा, नाटक आणि आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारांचा विकास झाला. लोकहितवादी, विष्णुशास्त्री चिपळूणकर यांनी सामाजिक सुधारणांचा विचार मांडला.

८. मराठी भाषेचा अभिजात दर्जा

केंद्र सरकारने ३ ऑक्टोबर २०२४ रोजी मराठी भाषेला 'अभिजात भाषा' (Classical Language) म्हणून घोषित केले. हा निर्णय मराठी भाषेच्या समृद्ध वारशावर मोहोर उमटवणारा ठरला आहे. अभिजात दर्जा हा अशा भाषांना दिला जातो ज्यांना अतिशय प्राचीन ऐतिहासिक वारसा आहे आणि ज्यांचे साहित्य मौलिक व स्वतंत्र आहे. मराठी ही आता तमिळ, संस्कृत, कन्नड, तेलगू, मल्याळम आणि उडिया यांच्यानंतर ही मान मिळवणारी सातवी भाषा ठरली आहे. १. प्राचीनता: भाषेचा इतिहास १५०० ते २००० वर्षांहून अधिक जुना असावा. मराठीचे वय २२०० ते २५०० वर्षे असल्याचे रंगनाथ पठारे समितीने पुराव्यांसह सिद्ध केले आहे. २. शिलालेख पुरावे: पुण्याच्या जुन्नरमधील नाणेघाट शिलालेख आणि कर्नाटकच्या श्रवणबेळगोळ येथील शिलालेख मराठीच्या प्राचीनतेची साक्ष देतात. ३. साहित्यिक श्रेष्ठता: प्राचीन ग्रंथ जसे की 'गाथासप्तशती' (राजा हाल), 'लीळाचरित्र' आणि 'ज्ञानेश्वरी'

यांमधून मराठीची समृद्धी स्पष्ट होते. मराठी भाषेला अभिजात दर्जा देणे म्हणजे तिच्या ऐतिहासिक, साहित्यिक आणि सांस्कृतिक परंपरेची अधिकृत दखल घेणे होय. यामुळे मराठी भाषेच्या अभ्यासाला राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर मान्यता मिळेल आणि संशोधनाला चालना मिळेल.

अभिजात मराठी भाषेची भाषिक वैशिष्ट्ये

मराठी भाषेची अभिजातता पुढील वैशिष्ट्यांमधून स्पष्ट होते.

१.ऐतिहासिक प्राचीनता व सातत्य:

मराठी ही केवळ आजची बोली नसून तिचे मूळ 'महाराष्ट्री प्राकृत' भाषेत आहे. इसवी सन पूर्व काळातही या भाषेचे अस्तित्व होते, असे पुरावे '**गाथासप्तशती**' सारख्या ग्रंथांतून मिळतात. अडीच हजार वर्षांपासून या भाषेत सातत्याने बदल होत गेले, तरी तिचा मूळ गाभा टिकून आहे.

२. समृद्ध शब्दसंग्रह (तद्भव आणि तत्सम):

मराठीमध्ये संस्कृतमधून आलेले 'तत्सम' (जसेच्या तसे) आणि संस्कृतमधून बदल होऊन आलेले 'तद्भव' शब्दांचा मोठा साठा आहे. त्याचबरोबर देशी (स्थानिक) शब्दांमुळे या भाषेला एक आगळीच मातीची गोडी प्राप्त झाली आहे.

३. व्याकरणिक लवचिकता:

मराठी भाषेचे व्याकरण अत्यंत शिस्तबद्ध तरीही लवचिक आहे. यात तीन लिंगे (पुल्लिंग, स्त्रीलिंग, नपुंसकलिंग) आणि विभक्ती प्रत्यय यांची स्पष्ट व्यवस्था आहे, जी भाषेला अर्थाची अचूकता देते. तसेच, मराठीतील 'प्रत्यय' लावण्याची पद्धत इतर अनेक भारतीय भाषांपेक्षा प्रगत मानली जाते.

४. उच्चारप्रक्रिया आणि ध्वनीशास्त्र:

मराठीतील 'ळ' हा वर्ण तिच्या खास वैशिष्ट्यांपैकी एक आहे. हा वर्ण अनेक द्रविड आणि काही इंडो-आर्यन भाषांमध्ये आढळतो, जो मराठीला इतर उत्तर भारतीय भाषांपेक्षा वेगळे करतो. तसेच, मराठीतील उच्चार स्पष्ट आणि लयबद्ध असतात.

५. विपुल बोलीभाषांचे लेणे:

मराठी भाषेचे स्वरूप केवळ एका प्रमाणित भाषेपुरते मर्यादित नाही. अहिराणी, मालवणी, वऱ्हाडी, कोकणी अशा अनेक बोलीभाषांमुळे मराठीचे सौंदर्य अधिक खुलले आहे. या बोलींनी मूळ मराठी भाषेला शब्दांची आणि शैलीची श्रीमंती दिली आहे.

६. साहित्यिक आणि तात्विक प्रगल्भता:

मराठी भाषेने केवळ संवादाचे माध्यम म्हणून काम न करता, ज्ञानेश्वरीसारख्या ग्रंथांतून उच्च दर्जाचे तत्वज्ञान अत्यंत सोप्या शब्दांत मांडले आहे. "अमृताशीही पैजा जिंकणारी" अशी या भाषेची क्षमता संत ज्ञानेश्वरांनी ७०० वर्षांपूर्वीच अधोरेखित केली होती.

निष्कर्ष

१. मराठी भाषा ही केवळ प्रादेशिक भाषा नसून ती भारतीय संस्कृतीचा एक अविभाज्य घटक आहे. तिची प्राचीन परंपरा, संतसाहित्याची तात्त्विक उंची, मध्ययुगीन व आधुनिक साहित्याची समृद्धी आणि आजही टिकून असलेली सृजनशीलता पाहता मराठी भाषा सर्वार्थाने अभिजात ठरते. म्हणून मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळणे ही ऐतिहासिक व सांस्कृतिकदृष्ट्या अत्यंत आवश्यक बाब आहे.

२. मराठीला अभिजात दर्जा मिळणे हा मराठी भाषेचा इतिहास १५०० ते २००० वर्षांहून अधिक प्राचीन असल्यावर केंद्र सरकारने लावलेला अधिकृत शिक्का आहे. यामुळे मराठी ही केवळ बोलीभाषा नसून ती एक अत्यंत प्राचीन ज्ञानभाषा असल्याचे सिद्ध झाले आहे.

३. या दर्जामुळे मराठी भाषा आता जगातील आणि भारतातील अत्यंत प्रतिष्ठित भाषांच्या श्रेणीत (उदा. संस्कृत, तमिळ) समाविष्ट झाली आहे. यामुळे जागतिक विद्यापीठांमध्ये मराठी भाषेच्या अभ्यासासाठी आणि संशोधनासाठी स्वतंत्र दालने उघडली जातील.

४. अभिजात भाषेचा दर्जा मिळाल्यामुळे केंद्र सरकारकडून दरवर्षी मोठा संशोधन निधी प्राप्त होईल. यामुळे प्राचीन हस्तलिखितांचे जतन, दुर्मिळ ग्रंथांचे पुनरुज्जीवन आणि भाषेच्या विकासासाठी तांत्रिक कामे करणे सोपे होईल.

५. विद्यापीठांमध्ये अध्यासन केंद्रे (Chairs) स्थापन झाल्यामुळे प्राध्यापक, संशोधक आणि अनुवादकांसाठी मोठ्या प्रमाणावर रोजगार निर्माण होईल. तसेच, मराठी साहित्याचा जागतिक भाषांमध्ये अनुवाद होण्यास वेग येईल.

संदर्भसूची (References)

1. देशपांडे, शं. गो. – *मराठी भाषेचा इतिहास*, पुणे
2. खैरमोडे, गंगाधर – *मराठी संतसाहित्य*, औरंगाबाद
3. पेंडसे, दत्तात्रय – *मराठी साहित्याचा इतिहास*, मुंबई
4. कुलकर्णी, वा. रा. – *मराठी भाषा आणि संस्कृती*, पुणे
5. जोशी, लक्ष्मणशास्त्री – *ज्ञानेश्वरी अभ्यास*, पुणे
6. महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ – *मराठी साहित्य कोश*
7. केळकर, अशोक – *भाषाविज्ञानाची तत्त्वे*, पुणे